HAZRETİ CÜVEYRİYYE BİNTÜ'L-HÂRİS

Peygamber efendimizin muhterem hanımlarından biri. Benî Mustalak kabilesi reîsi Haris bin Dırâr'ın kızıdır. Nesebi (silsilesi), Cüveyriyye binti Haris bin Ebî Dırâr bir Hubeyd bin Cudeyme el-Mustalakî olduğu gibi bu silsilenin devamı olarak, bin Âmr İbni Rebîa bin Harise bin Âmr el-Muzâiyye el-Mustalâkiyye'dir.

Hicretin beşinci yılında (m. 626) yapılan Benî Mustalak (veya Benî Müreysî) gazvesinde esîr alınmıştı. Bu gazvede babası kaçarak canını kurtarmış, fakat, kızı ve kabilesinden 600 kişi esîr düşmüştü. Esîrlerin taksiminde Cüveyriyye (radıyallahü anha) Hazreti Sabit bin Kays'a düştü. Hazreti Cüveyriye, Sabit tarafından satılığa çıkarıldığında babası Haris kızını almak için bir sürü deve getirdi. Bunların içinde çok iyi cins olan iki deveye kıyamayıp, şehir dışında sakladı. Haris, Resûl-i Ekrem'in (aleyhisselâm) huzûruna geldiğinde, Resûlullah efendimiz (aleyhisselâm) "Falan yerde sakladığın iki deveyi getir" buyurdu. Haris, bu duruma çok şaşırdı. "Şehâdet ederim ki, Allah'tan başka tapılacak kulluk edilecek hak bir mabud, ilâh yoktur ve sen Onun elçisisin. Allahü teâlâya yemîn ederim ki, Allahtan başka kimsenin bundan haberi yok idi" dedi. Böylece iki oğlu ve kabilesinden birçok insanla beraber müslüman oldu. Resûlullah (aleyhisselâm) develeri alıp, Harise kızını geri verdi. Babası, ağabeyleri ve kabilesinden birçok insandan sonra, Cüveyriyye (radıyallahü anha) müslüman oldu.

Yirmi yaşlarında müslüman olan Cüveyriyye'yi (radıyallahü anha) Resûlullah efendimiz babasından isteyip, kendilerine nikahladılar ve 400 dirhem mehir takdîr ettiler.

Resûlullah (aleyhisselâm) O'nunla evlendikten sonra, Berr olan ismini Cüveyriyye'ye çevirdi, İslâm târihinde de, bu isimle anılmaya başlandı.

Eshâb-ı kiram (aleyhimürrıdvan), Resûlullah'ın (aleyhisselâm) Cüveyriyye'yi (radıyallahü anha) nikahladığını duyunca: "Biz Resûlullah'ın (aleyhisselâm) ailesinin, annemizin akrabalarını hizmetçi olarak kullanmaktan haya ederiz" dediler. Bu hal yüzlerce esîrin âzâd olmasına vesîle oldu. Cüveyriyye (radıyallahü anha) bu hali söyliyerek her zaman öğünürdü. Hatta denildi ki: "Cüveyriyye (radıyallahü anha)'nın mehri bütün Mustalak kabilesinin âzâd edilmesi oldu."

Bu ciheti takdîr eden Âişe (radıyallahü anha) "Ben Cüveyriyye kadar kavmine hayrı dokunan kadın görmedim. Mustalakoğullarından yüzlerce kişi Cüveyriyye sayesinde esîrlikten kurtulmuştur," demiştir.

Peygamber efendimiz, evlenmelerinin hepsini Âişe (radıyallahü anha)'yı Allahü teâlânın emri ile nikahladıktan sonra yaptı. Bunlar dînî, siyâsî veya merhamet ve ihsân ederek yapılan evlenmelerdir. (Bkz. Muhammed aleyhisselâm). Nitekim Cüveyriyye (radıyallahü anha) ile olan evlenme de böyledir. Hadîs-i şerîfte buyuruldu ki: "Bütün zevcelerimle evliliklerim ve kızlarımı evlendirmem, hepsi Cebrâil (aleyhisselâm)'ın Allahü teâlâdan getirdiği izinle olmuştur."

Hazreti Cüveyriyye, Resûlullah (aleyhisselâm) ile birlikte, diğer hanımları gibi, sırası geldiğinde zaman zaman muhtelif gazvelere iştirâk etmiştir. Cüveyriyye (radıyallahü anha) izzet-i îmân sahibi metanetli bir hatun idi. Aynı zamanda çok ibâdet ederdi. Peygamber efendimiz O'nun yanına geldiklerinde O'nu çok zikir yapar, kelime-i tevhîd söyler bulurdu.

Peygamberimiz (aleyhisselâm)'den bizzat işiterek rivâyet ettiği hadîs-i şerîfler yedi tanedir. Kendisinden, İbn-i Abbas, İbn-i Ömer, Ubeyd İbn-i Sibik v.b. hadîs-i şerîf nakletmişlerdir.

İbn-i Abbas (radıyallahü anh), Cüveyriyye'den (radıyallahü anha) şöyle rivâyet etti:

"Bir sabah câmide ibâdetle meşgûl idim. Resûlullah (aleyhisselâm) uğradığında Sübhanallah zikrini yapıyordum. Resûlullah bir haceti (ihtiyâcı) için dışarı çıktılar. Öğle üzeri tekrar geldiler ve yine ben aynı zikir ile meşgûl idim. Buyurdular ki: "Sen hep böyle mi yaparsın?" "Evet" dedim. Tekrar "İstersen sana bir kaç kelime öğreteyim de bu kelimeleri söyleyesin ve hem senin nafile ibâdetlerin yerine geçe" buyurdular ve şu duâyı öğrettiler. "Sübhanallahi adede halkıhî (3 defa) Sübhanallahi zînete Arşihî (3 defa), Sübhanallahi ridâ nefsihî (3 defa), Sübhanallahi midâde Kelimâtihî (3 defa)."

Hicrî 56 (m. 576) yılında Medine'de vefât etmiştir. Mervân bin Hakem tarafından namazı kılınıp, Bakî' Kabristanlığına defn edilmiştir.

Ebû Eyyûb'ün Cüveyriyye (radıyallahü anha)'dan bildirdiği hadîs-i şerîfte "Bir Cuma günü, Peygamber efendimiz, Cüveyriyye (radıyallahü anha)'nın yanına gelmişlerdi. O gün Hazreti Cüveyriyye oruçluydu. Peygamber efendimiz

O’na “Yarın oruç tutacak mısın?” diye sordular. Cüveyriyye (radıyallahü anha) “Hayır” diye cevap verdi. Tekrar “Dün oruçlu mu idin?” diye sordular. Cüveyriyye, (radıyallahü anha) “Hayır yâ Resûlallah” diye cevap verdi. Bunun üzerine Resûlullah “Öyle ise iftar et (orucunu boz)” buyurdular.

Ümmü Osman’ın Cüveyriyye (radıyallahü anha)’dan bildirdiği hadîs-i şerîfte Peygamber efendimiz buyuruyorlar ki: “Erkeklerden kim ipek elbise giyerse, Atlahü teâlâ kıyâmet günü O’na ateşten bir elbise giydirir.”

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Tabakât-ı İbn-i Sa’d cild-8, sh. 116

2) El-İsâbe cild-4, sh. 265

3) El-İstiâb cild-4, sh. 358

4) Üsûd-ül-gâbe cild-5, sh. 420

5) El-A’lâm cild-2, sh. 148

6) Sıfat-üs-safve cild-2, sh. 26

7) İbn-i Hişâm cild-4, sh. 398

8) Kâmûs-ül-A’lâm cild-3, sh. 1854

9) Mevahib-i Ledünniyye cild-1, sh 218

10) Envâr-ül-Muhammediyye sh. 155

11) Müsned-i Ahmed bin Hanbel cild-4, sh. 324, 429

12) Tam İlmihâl Se’âdet-i Ebediyye sh. 995